

Roman Dmowski

ROMAN DMOWSKI

Autor: prof. Wojciech Roszkowski

Główny ideolog polskiego nacjonalizmu, Roman Dmowski, pochodził z zubożałej rodziny szlacheckiej, a jego ojciec był właścicielem małej firmy brukarskiej na warszawskiej Pradze. Jako uczeń III Gimnazjum na Krakowskim Przedmieściu założył tam tajną organizację uczniowską „Strażnica”. W latach 1886–1890 studiował na Wydziale Fizyczno-Matematycznym Uniwersytetu Warszawskiego, wstępując do „Zetu”. W 1889 roku został przyjęty do konspiracyjnej Ligi Polskiej, a w latach 1891–1892 kontynuował studia w Paryżu. Po powrocie do kraju przekształcił Ligę Polską w Ligę Narodową i stanął na jej czele. Celem tej trójjaborowej i ponadklasowej organizacji było ukształtowanie nowoczesnego narodu polskiego, zdolnego w przyszłości do stworzenia własnego państwa. Po demonstracji, do której doszło 3 maja 1893 roku spędził cztery miesiące w warszawskiej Cytadeli, po czym przybył do Lwowa, gdzie redagował „Przegląd Wszechpolski” i współtworzył Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne. W 1903 roku opublikował książkę *Myśli nowoczesnego Polaka*, w której wyłożył podstawy swej pozytywistyczno-nacjonalistycznej ideologii.

Podczas wojny rosyjsko-japońskiej, w maju 1904 roku Dmowski pojechał do Tokio, by przekonać władze japońskie, że polskie powstanie przeciw Rosji, propagowane przez polskich socjalistów i Piłsudskiego, którego spotkał w Tokio, byłoby szkodliwym dla Polaków wsparciem rewolucji rosyjskiej. Po rewolucji 1905 roku został wybrany do II Dumy, gdzie kierował Kołem Polskim. W 1908 roku wydał swe główne dzieło geopolityczne *Niemcy, Rosja i kwestia polska*, w którym wskazywał, że największym zagrożeniem dla Polski są Niemcy. Uważał, że sprawę polską należy połączyć z sojuszem brytyjsko-francusko-rosyjskim, zwanym Ententą. Żydów uważał Dmowski za żywioł niepewny, sprzyjający Niemcom, a przez to wysoce niepożądany na ziemiach polskich. Większość dzieł Dmowskiego znaleźć można poprzez linki na stronie Biblioteki Narodowej.

Po wybuchu I wojny światowej stworzył w Warszawie prorosyjski Komitet Narodowy Polski, jednak po jej zajęciu przez Niemców wyjechał na Zachód, gdzie orędował na rzecz Polski. Coraz bardziej popularny we Francji i Wielkiej Brytanii, w 1916 roku otrzymał doktorat honoris causa uniwersytetu w Cambridge.

W 1917 roku stanął na czele Komitetu Narodowego Polski w Paryżu, uznanego po rewolucji bolszewickiej w Rosji przez państwa Ententy za oficjalną reprezentację Polski. Choć w listopadzie 1918 roku obawiał się rewolucji socjalistycznej w Królestwie Polskim, uznał Piłsudskiego za Naczelnika Państwa, czym ułatwił powołanie centralnego rządu w Warszawie. Uznany przezeń za szefa delegacji polskiej, podczas konferencji pokojowej w Paryżu wygłosił pięciogodzinną mowę, uzasadniając polskie postulaty terytorialne. W imieniu Polski podpisał też z premierem Ignacym Paderewskim traktat wersalski z 26 czerwca 1919 roku.

W opozycji do teorii federacyjnej Piłsudskiego, Dmowski był rzecznikiem inkorporacyjnej koncepcji wschodniej granicy Polski, w dużej mierze zrealizowanej w ramach pokoju zawartego z Rosją Sowiecką w Rydze w marcu 1921 roku. W II Rzeczypospolitej był przywódcą partii narodowo-demokratycznej i konspiracyjnego Obozu Wielkiej Polski. Pod koniec 1923 roku przez półtora miesiąca pełnił funkcję ministra spraw zagranicznych, ale było to jedyne stanowisko rządowe, jakie zajmował. Zmarł w styczniu 1939 roku.

Roman Dmowski w POLONIE

ROMAN DMOWSKI

Sfinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017–2022

SIEDZIBA GŁÓWNA
al. Niepodległości 213
02-086 Warszawa
e-mail: kontakt@bn.org.pl
tel. (22) 608 29 99
Godziny otwarcia:
poniedziałek–sobota 8.30–20.30

PAŁAC RZECZYPOSPOLITEJ
pl. Krasińskich 3/5
00-207 Warszawa
e-mail: administracja@bn.org.pl
tel. (22) 608 29 77

BIBLIOTEKA DONACJI
PISARZY POLSKICH
ul. Krakowskie Przedmieście 87/89
00-079 Warszawa
e-mail: bdpp@bn.org.pl
tel. (22) 826 25 04
Godziny otwarcia:
poniedziałek–piątek 10.00–18.00

CZYTELNIIE
Mapa czytelń
Czytelnia Górna
Czytelnia Dolna
Czytelnia Encyklopedii i Słowników
Czytelnia Nowości
Czytelnia Prasy
Czytelnia Załącznik
Czytelnia Zasobu Wieczystego
Czytelnia Kartograficzna
Czytelnia Muzyczna
Czytelnia Nagrań Dźwiękowych
i Audiowizualnych

O NAS
Struktura
Statut
Regulaminy
Sprawozdanie BN
Zbiory BN
Mecenasi i darczyńcy
Kontakt

RAPORTY BN
Stan czytelnictwa w Polsce
Ruch Wydawniczy w Liczbach
Stan bibliotek w Polsce

KATALOGI
Inwentarze
Biblioteki cyfrowe
Bazy danych

BIBLIOGRAFIE
Bibliografia narodowa
Bibliografie specjalne

PROJEKTY
Dostęp do skarbów Biblioteki
Narodowej
Patrimonium
Omnis
Imieniny Jana Kochanowskiego
Nowa Biblioteka Rzeczypospolitej
Rewitalizacja i aranżacja wnętrz
Pałacu Rzeczypospolitej
Nasze serwisy
POLONA dla naukowców
POLONA dla bibliotek 2.0
mPOLONA
mLUMEN
Zadania realizowane z budżetu
państwa

USŁUGI
Centrum Kompetencji
Usługi reprograficzne
Filmowanie i fotografowanie zbiorów
Konservacja zbiorów
Odkwaszanie zbiorów
Wypożyczanie zbiorów na wystawy
Wywóz materiałów bibliotecznych za
granicę
Edukacyjny Program Zwiedzania

DLA WYDAWCÓW
Egzemplarz obowiązkowy
ISBN
ISMN
ISSN
Program CIP

NAGRODY
Nagroda Literacka Skrzydła Dedala
Nagroda Literacka im. Marka
Nowakowskiego
Nagroda im. Kościelskich

DLA BIBLIOTEKARZY
Narodowy Program Rozwoju
Czytelnictwa 2.0
Ogólnokrajowa sieć biblioteczna
Poradnia Biblioteki Narodowej
Krajowa Rada Biblioteczna
Rada ds. Narodowego Zasobu
Bibliotecznego
Deskryptory BN
Przepisy katalogowania
Normy, Formaty, Standardy
UKD
Szkolenia
Wypożyczenia międzybiblioteczne
Punkt Błękitnej Tarczy

PRACA W BN
PRACA
OGŁOSZENIA
ZAMÓWIENIA PUBLICZNE
KSIĘGARNIA
WYDAWNICTWO
BLOGI
MAPA SERWISU
POLITYKA PRYWATNOŚCI
DEKLARACJA DOSTĘPNOŚCI
PLIKI COOKIES
DLA MEDIÓW